

INTRODUCTIE

OMGEVINGSBELEID ZUID-HOLLAND

Het Omgevingsbeleid van Zuid-Holland omvat al het provinciale beleid voor de fysieke leefomgeving. Het bestaat uit twee kaderstellende instrumenten: de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. Daarnaast zijn in ons Omgevingsbeleid operationele doelstellingen opgenomen, zodat zichtbaar is hoe de provincie zelf invulling geeft aan de realisatie van haar beleid. Deze operationele doelstellingen maken onderdeel uit van verschillende uitvoeringsprogramma's en –plannen, zoals het programma Ruimte en het programma Mobiliteit.

Met het Omgevingsbeleid van Zuid-Holland streeft de provincie naar *een optimale wisselwerking tussen gewenste ruimtelijke ontwikkelingen en een goede leefomgevingskwaliteit*. Hieraan geven wij richting door het maken van **samenhangende beleidskeuzes**, die volgen uit onze provinciale opgaven. Deze beleidskeuzes werken door naar uitvoeringsprogramma's en naar regels in de verordening. Het geheel aan bestaande beleidskeuzes, inclusief de doorwerking naar programma's en verordening, vormt het provinciale beleid voor de fysieke leefomgeving.

De beleidskeuzes zijn opgenomen in de database van ons omgevingsbeleid en [hier](#)¹ digitaal raadpleegbaar. Naast de inhoudelijke beleidsuitwerking zijn in de raadpleegomgeving ook relaties tussen de beleidskeuzes zichtbaar gemaakt. De **ruimtelijke hoofdstructuur** maakt met een integraal kaartbeeld inzichtelijk hoe de strategische beleidskeuzes uit de Omgevingsvisie ruimtelijk samenkomen.

Opgavegericht samenwerken

Het Omgevingsbeleid krijgt verder vorm via een **opgavegerichte aanpak**. Dat wil zeggen dat we vanuit maatschappelijke opgaven bepalen welke onderdelen van het omgevingsbeleid worden aangepast. Voorziene aanpassingen in ons omgevingsbeleid zijn terug te vinden in de 'Programmering Omgevingsbeleid'.

We onderschrijven de filosofie van de Omgevingswet die in 2021 in werking treedt: minder en overzichtelijker regels, lokaal maatwerk, meer ruimte voor maatschappelijke initiatieven en meer vertrouwen. De wet gaat uit van samenwerking en gecoördineerd optreden van de verschillende overheidslagen. De grote maatschappelijke opgaven zijn vrijwel altijd multischalig en vragen inzet van meerdere overheden en maatschappelijke partijen. Wij ondersteunen daarbij van harte het uitgangspunt van de wet dat taken en bevoegdheden in principe op lokaal niveau worden uitgevoerd, tenzij een expliciet provinciaal belang betrokkenheid van de provincie noodzakelijk maakt. Gelet op de aard en schaal van onze samenhangende beleidskeuzes, rekenen wij deze tot ons provinciaal belang.

Het is bovenal de bedoeling dat overheden ontwikkelingsgericht, integraal en samen met belanghebbenden gaan werken aan de maatschappelijke opgaven die zich voordoen. Dit is precies de

¹ <https://omgevingsbeleidpzh.mendixcloud.com>

manier waarop het provinciale bestuur van Zuid-Holland wil werken: een partner die open staat voor vernieuwing, samenwerkt, zich dienstbaar opstelt en waar nodig haar verantwoordelijkheid neemt.

De provinciale Omgevingsvisie

Door het samenvoegen van verschillende beleidsplannen voor de fysieke leefomgeving sorteert de provincie voor op de Omgevingswet. De Omgevingswet verplicht het Rijk, de provincies en gemeenten een omgevingsvisie te maken.

De provinciale Omgevingsvisie bestaat uit de volgende onderdelen:

deze **INTRODUCTIE** op het omgevingsbeleid, waarin opgenomen de kaartbeelden en beschrijving van de **ruimtelijke hoofdstructuur**;

de **ontwikkelrichting** van het omgevingsbeleid: **AMBITIES EN STURING**. De provincie wil met haar Omgevingsvisie een uitnodigend perspectief bieden, zonder een beoogde eindsituatie te schetsen. Daarom omvat de Omgevingsvisie geen eindbeeld voor 2030 of 2050, maar wel ambities die voortkomen uit actuele maatschappelijke opgaven.

een beschrijving van de **OMGEVINGSKWALITEIT** van Zuid-Holland, waaronder de provinciale inzet voor het verbeteren van de **ruimtelijke kwaliteit**.

de samenhangende **BELEIDSKEUZES** voor de fysieke leefomgeving. Dit bestaande beleid is integraal toegankelijk via de **digitale raadpleegomgeving**.

De Omgevingsvisie omvat de volgende **wettelijk verplichte plannen**:

- de **provinciale ruimtelijke structuurvisie**, artikel 2.2 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro);
- het **milieubeleidsplan**, artikel 4.9 van de Wet milieubeheer (Wm);
- het **regionale waterplan**, artikel 4.4 van de Waterwet (Ww);
- het **verkeers- en vervoersplan**, artikel 5 van de Planwet verkeer en vervoer;
- de **natuurvisie**, artikel 1.7 van de Wet natuurbescherming (Wnb).

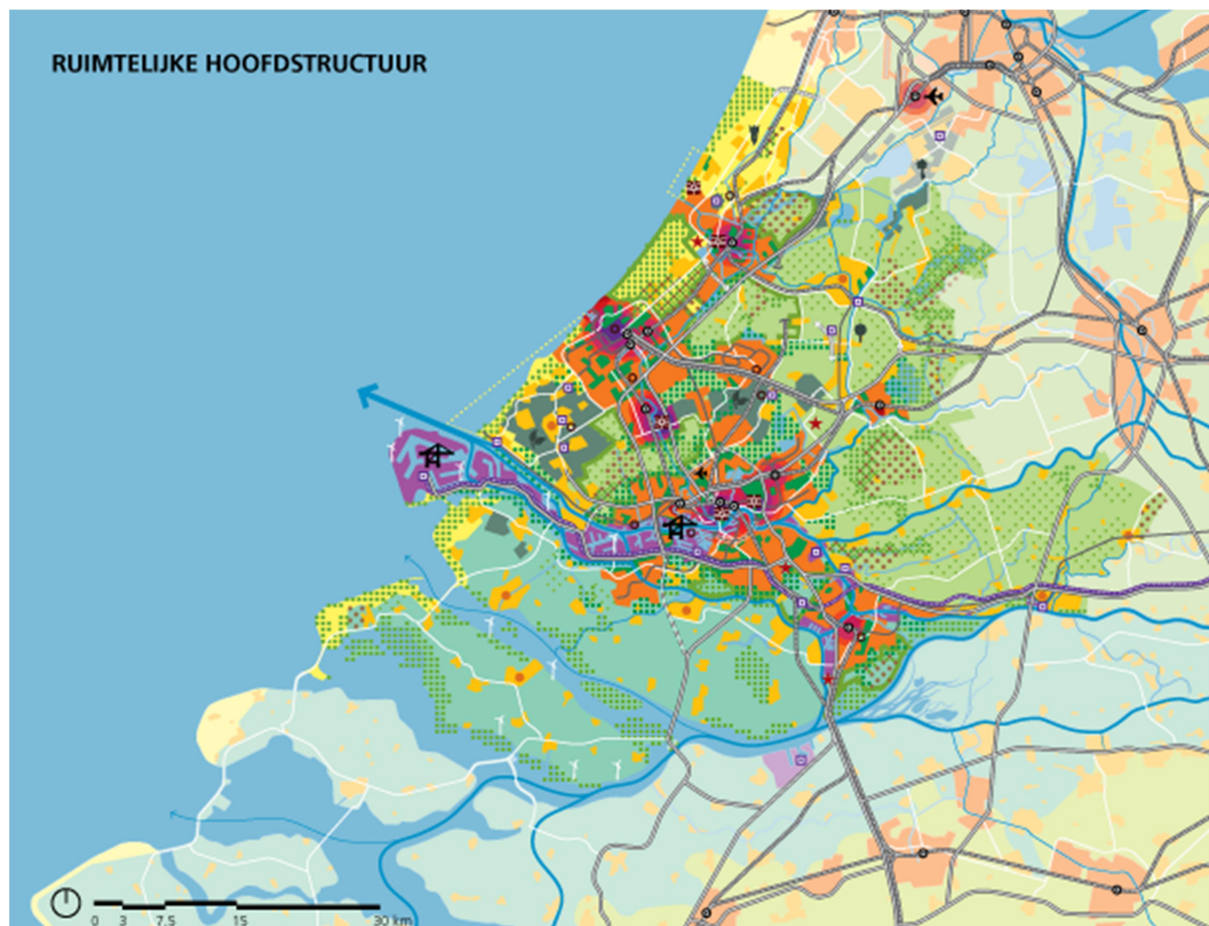
RUIMTELIJKE HOOFDSTRUCTUUR

Integraal kaartbeeld

De ruimtelijke hoofdstructuur toont de essentie en de samenhang van verschillende ruimtelijke beleidskeuzes uit de Omgevingsvisie. Het integrale kaartbeeld van de ruimtelijke hoofdstructuur is opgebouwd uit de volgende kaartbeelden:

- het **dagelijks stedelijk systeem**, dat bestaat uit de stedelijke agglomeratie en de daarmee via HOV verbonden regiokernen
- de **hoogstedelijke zone** tussen Leiden en Dordrecht
- het **logistiek-industriële systeem** van mainport, greenports langs vaarwegen en zware infrastructuur
- de samenhang van **grote landschappelijke eenheden** met de stedelijke agglomeratie
- de **groene ruimte** en de groenblauwe structuur
- het **bodem- en watersysteem**
- **energie**

Aanvullend hierop toont de **ruimtelijke hoofdstructuur van de ondergrond** indicatief de ruimtelijke situatie van de ondergrond.

Legenda

 Stedelijke agglomeratie

 Stedelijk centrumgebied

 Stedelijke dynamiek

 Kern

 Regiekern

 Havenindustrieel complex

 Glasuinbouwgebied

 HOV knooppunt

 Logistiek overslagpunt

 Science Park

 Kenniscentrum

 Mainport Rotterdam

 Greenport Westland Oostland

 Greenport Boskoop

 Greenport Bollenstreek

 Greenport Aalsmeer

 Stedelijke ontwikkelingsruimte van bovenreg. belang

 Luchthaven

 Grootschalige locaties windenergie

 (Inter)nationaal HOV-net

 (Boven)regionaal HOV-net

 Ontbrekende schakel (boven)regionaal HOV-net

 (Inter)nationaal wegennet

 Ontbrekende schakel (inter)nationaal wegennet

 (Boven)regionaal wegennet

 Ontbrekende schakel (boven)regionaal wegennet (tracé indicatief)

 (Inter)nationaal vaarwegennet

 (Boven)regionaal vaarwegennet

 Betuwelijn

 Kustlandschappen

 Veenlandschappen

 Rivierdeltalandschappen

 Water (zoet/zout)

 Studiezone kustontwikkeling

 Natuurgebied

 Recreatiegebied

 Belangrijk: weidevogelgebied

 Kroonjuweel cultureel erfgoed

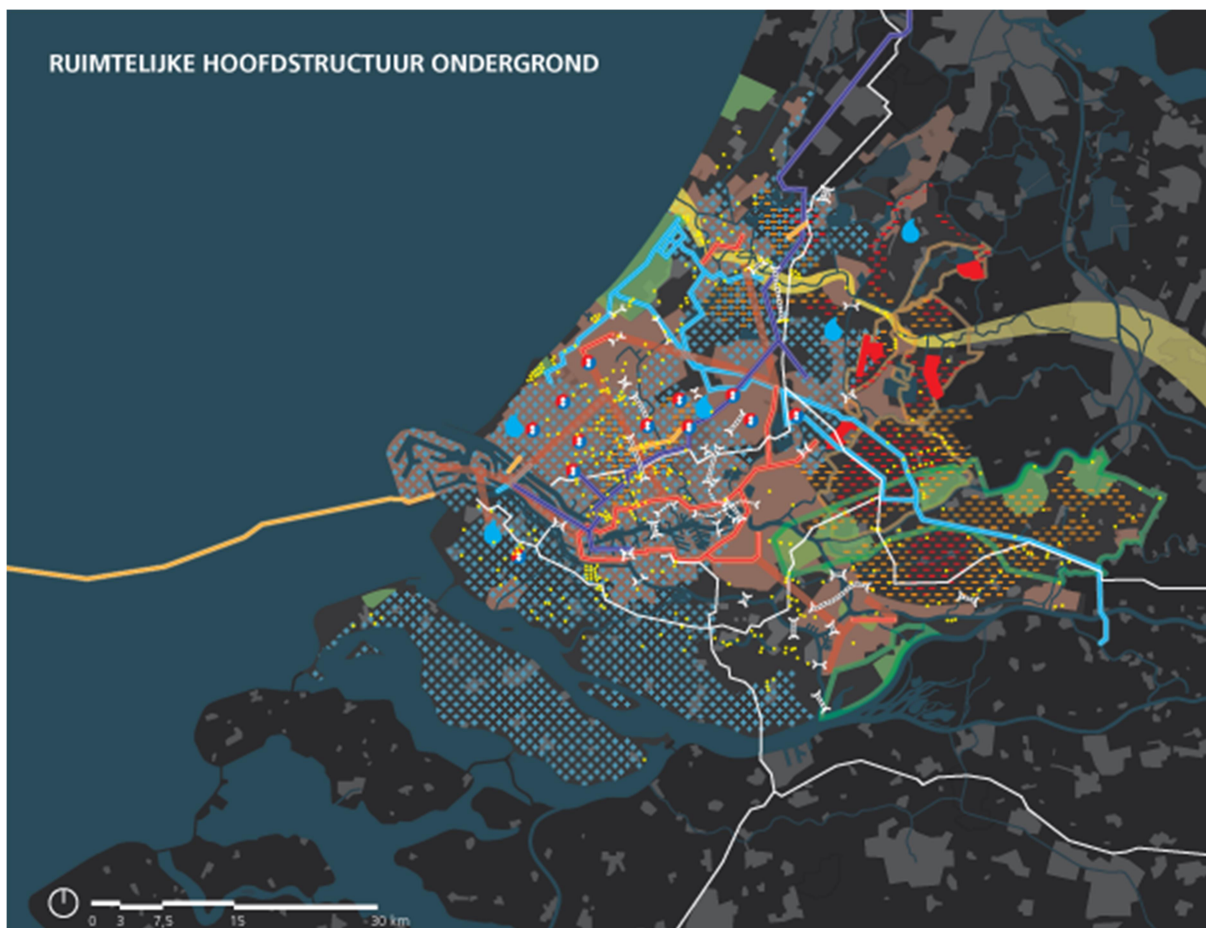
 Groene buffer

 Stedelijk groen

Ruimtelijke hoofdstructuur van de ondergrond

De drukte in de ondergrond neemt toe als gevolg van nieuwe mogelijkheden om de ondergrondse ruimte te benutten en de toenemende druk op de bovengrondse ruimte. Dat vraagt om een actieve ordening van ondergrondse functies, afgestemd met bovengrondse ontwikkelingen, in een **driedimensionale planvorming** (3D-ordening).

De ruimtelijke hoofdstructuur van de ondergrond toont indicatief en informatief de huidige ruimtelijke situatie van de ondergrond en strategische doelstellingen voor de ondergrond. De kaart verbeeldt de grotere ondergrondse infrastructuur van bovenlokaal belang én de gebieden met een specifieke betekenis vanuit een ondergronds belang. Onder de grote ondergrondse infrastructuur van bovenlokaal belang zijn meegenomen de (buis)leidingen, warmtenetwerken, tunnels in het openbaar vervoer en wegennetwerk. Gebieden met een specifiek ondergronds belang hebben betrekking op de bescherming/reservering voor de drinkwatervoorziening, de ambitie voor bodemenergie, de stimulering van ondergrondse waterberging, aardkundige waarden en hoge archeologische waarden.

Legenda

	Water		Stimuleren ondergrondse waterberging
	Bebouwd gebied		Beschermingsgebieden voor grondwater
	Onbebouwd gebied		Strategische drinkwaterreserves
			Rivierwatertransportleiding
	Buisleidingstraat / buisleidingstrook		Knikpuntgebied bodemdaling
	CO2 leiding		Prioritaire aanpak bodemdaling
	Hoogspanning ondergronds		Sterk bodemdalingsgevoelig veengebied
	Warmtenetwerk (bestaand en in aanleg)		Bodemdalingsgevoelig veengebied
	Potentieel bovenregionaal warmtenetwerk		Zout grondwater
	Aardwarmteproject		Gebied met hoge archeologische waarde
	Ambitiegebied bodemenergie		Limes
	Tunnel / aquaduct / half verdiepte (internationale) weg		
	Tunnel / aquaduct / half verdiepte (boven)regionale weg		
	Tunnel / aquaduct / half verdiepte spoorweg		
	Tunnel / aquaduct / half verdiepte HOV-lijn		

Dagelijks stedelijk systeem

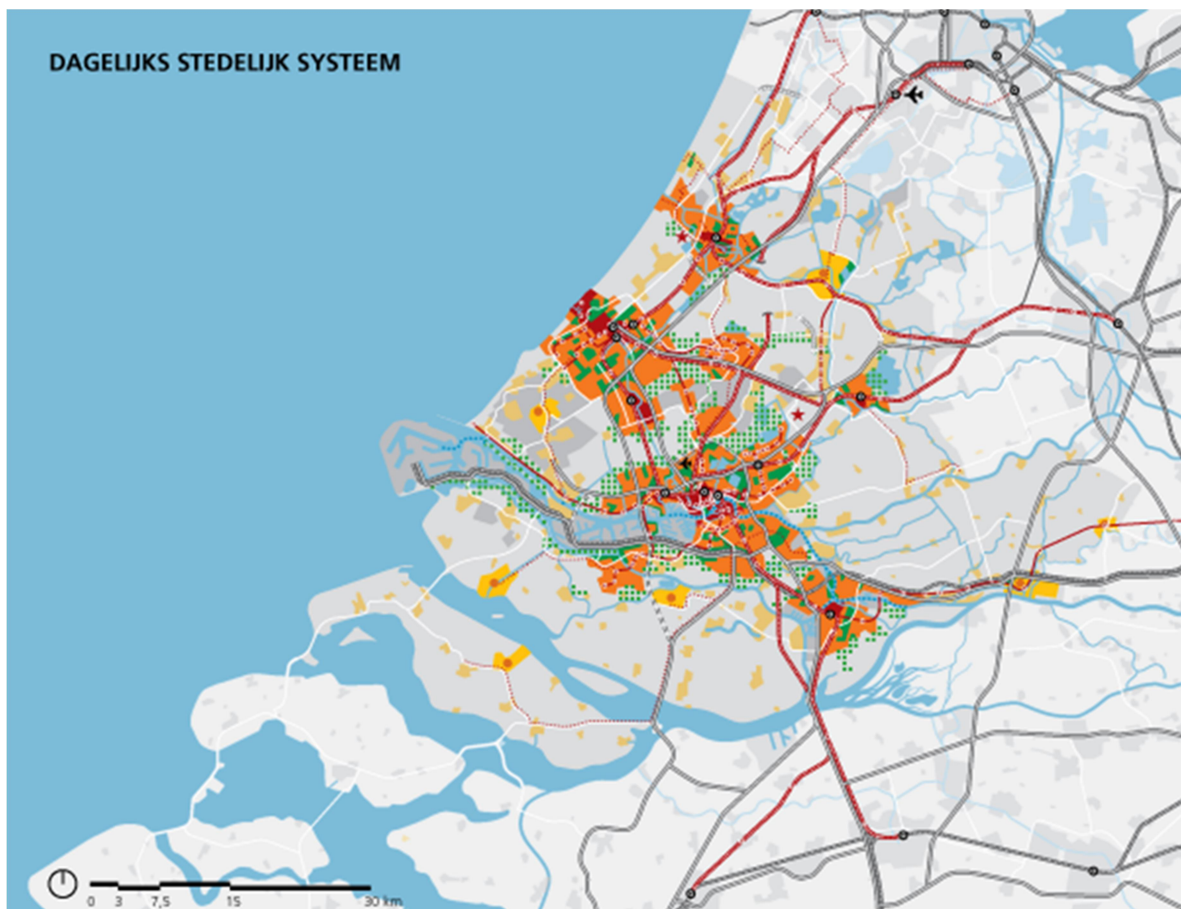
De provincie koppelt de ruimtelijke ontwikkeling aan het op orde brengen en opwaarderen van het mobiliteitsnetwerk. De nog beschikbare capaciteit op dat netwerk helpt om keuzes te maken over verdichting en concentratie in de bebouwde ruimte. Zo wordt zowel het mobiliteitsnetwerk als de bebouwde ruimte beter benut.

Het ruimtelijk beleid en het mobiliteitsbeleid dragen beide bij aan de concurrentiekracht van Zuid-Holland. Het behalen en benutten van schaal- en clustervoordelen is daarbij een belangrijke voorwaarde voor een gevarieerde en innovatieve economie.

Schaal- en clustervoordelen bepalen in hoge mate de **agglomeratiekracht**. Ze ontstaan bij een concentratie van wonen, werken en (kennis)voorzieningen in centra en vervoersknooppunten, en uitstekende verbindingen met en tussen die centra en knooppunten.

Voor mobiliteit stelt de provincie de behoefte van de mobiliteitsgebruiker centraal. Dit betekent zo veel mogelijk keuzevrijheid tussen vervoersalternatieven en een integrale benadering van het netwerk.

Voor de bebouwde ruimte streeft de provincie naar een compact, samenhangend en kwalitatief hoogwaardig bebouwd gebied. De provincie zet ten eerste in op verdichting, concentratie en specialisatie binnen het bestaand stads- en dorpsgebied, en ten tweede op een hiërarchie van knooppunten en centra met een goede onderlinge bereikbaarheid.

Legenda

 Stedelijke agglomeratie

 Stedelijk centrumgebied

 Regiekern

 Kern

 Overige bebouwing

 Water

 Recreatiegebied

 Stedelijk groen

 HOV knooppunt

 HOV halte

 Stedelijke ontwikkelingsruimte van bovenreg. belang

 Luchthaven

 (Inter)nationaal HOV-net

 (Boven)regionaal HOV-net

 Ontbrekende schakel (boven)regionaal HOV-net

 (Boven)regionaal HOV-net bus

 HOV over water

 (Inter)nationaal wegennet

 Ontbrekende schakel (inter)nationaal wegennet

 (Boven)regionaal wegennet

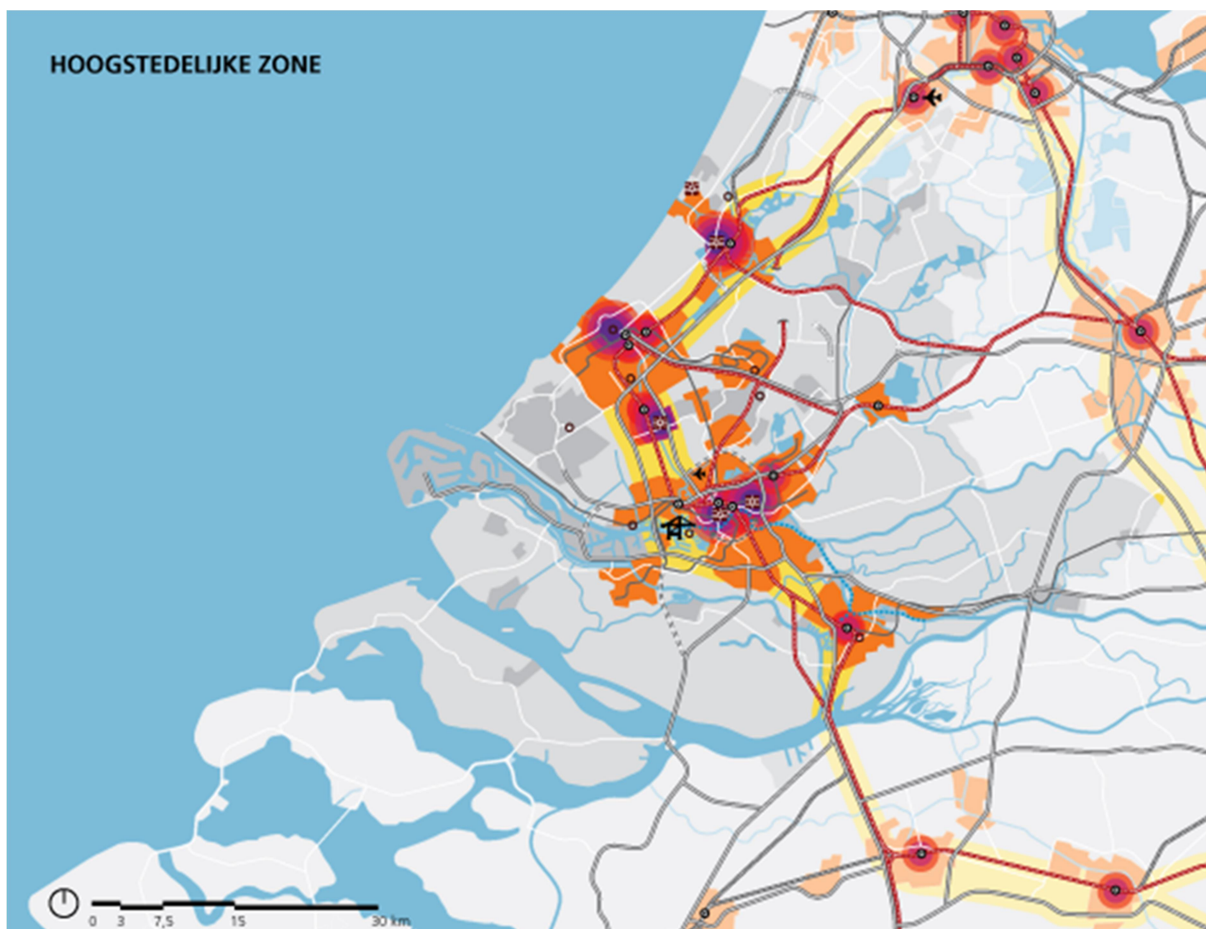
 Ontbrekende schakel (boven)regionaal wegennet

Hoogstedelijke zone

*Kennis, hoogstedelijke voorzieningen en de diensteneconomie zijn en worden geconcentreerd in het deel van de stedelijke agglomeratie dat ligt rond de **lijn Leiden-Dordrecht**.* Deze 'hoogstedelijke zone' kenmerkt zich door een goede connectiviteit, hoogwaardige stedelijke voorzieningen en een internationaal onderscheidende kennisinfrastructuur van universiteiten, kennis- en onderzoeksinstellingen en science parken. De kwaliteit van de kennisinfrastructuur is sterk bepalend voor de mate waarin de regio in staat is nieuwe kennis te ontwikkelen en toponderzoek, buitenlandse bedrijven en kenniswerkers aan te trekken. De kennisinfrastructuur vormt daarmee een belangrijk onderdeel voor een concurrerend vestigingsklimaat.

De Zuid-Hollandse kennisinfrastructuur bestaat uit een select aantal locaties. Deze locaties onderscheiden zich door een sterke concentratie van kennisintensieve bedrijvigheid rondom een universiteit, kennisinstituut en/of Research & Development bedrijf en een hoge mate van inhoudelijke, organisatorische en fysieke verbondenheid. De locaties vormen daardoor een **samenhangende kennis-as**.

De ruggengraat van deze kennis-as wordt gevormd door enerzijds de **scienceparken** Bio Science Park in Leiden en Oegstgeest, TIC-Delft (TU/Technopolis, Biotech Park), Rotterdam EUR Hoboken en EUR Woudestein en ESTEC/Space Business Park en anderzijds de **kenniscentra**. De kenniscentra vallen uiteen in twee types. Ten eerste zijn er de kenniscentra waar kennisintensieve bedrijvigheid en gerelateerd onderwijs elkaar ontmoeten zoals Leerpark Dordrecht, Horticultus Naaldwijk/Bleiswijk, Den Haag Internationale Zone, RDM campus Rotterdam, Dutch Innovation Factory Zoetermeer. Daarnaast zijn er de grote researchcentra van ondernemingen zoals Shell Exploration, Unilever Vlaardingen en AKZO Sassenheim.

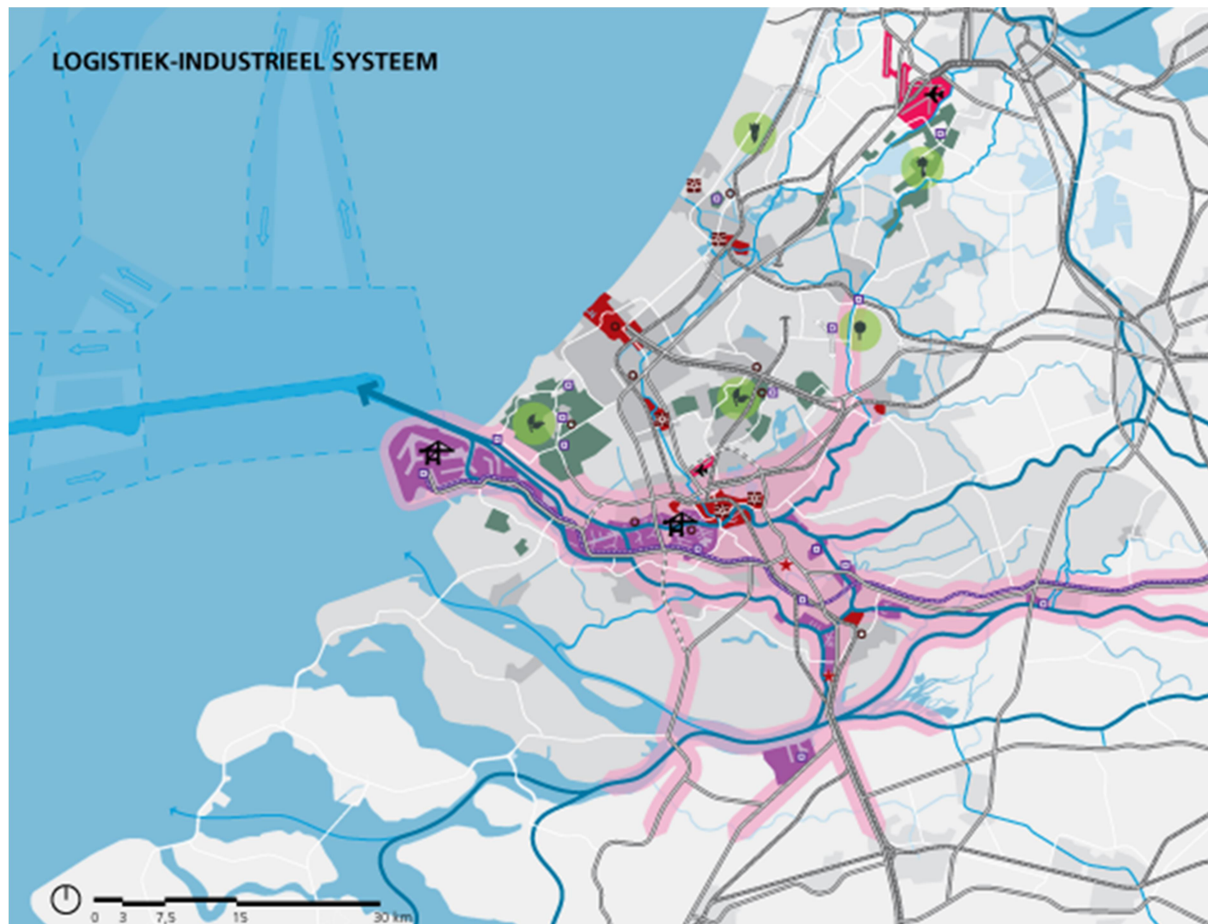
Legenda

- Hoogstedelijke zone
- Stedelijke agglomeratie
- Overige bebouwing
- Stedelijke dynamiek
- HOV knooppunt
- Science Park
- Kenniscentrum
- Luchthaven
- Mainport Rotterdam

- (Inter)nationaal HOV-net
- (Boven)regionaal HOV-net
- Ontbrekende schakel (boven)regionaal HOV-net
- (Boven)regionaal OV over water
- (Inter)nationaal wegennet
- Ontbrekende schakel (inter)nationaal wegennet
- (Boven)regionaal wegennet
- Ontbrekende schakel (boven)regionaal wegennet
- Water

Logistiek- industrieel systeem

Het logistiek-industriële systeem langs rivieren en zware infrastructuur bundelt de hoofdstromen van goederen en het havenindustriële complex, de greenports, de logistieke dienstverlening en de gerelateerde kenniscentra. De **mainport** en de **greenports** zijn schoolvoorbeelden van volwassen clusters die tot de wereldtop behoren. De provincie wil die topositie behouden en waar mogelijk versterken en streeft naar synergie van mainport Rotterdam en greenports.

Legenda

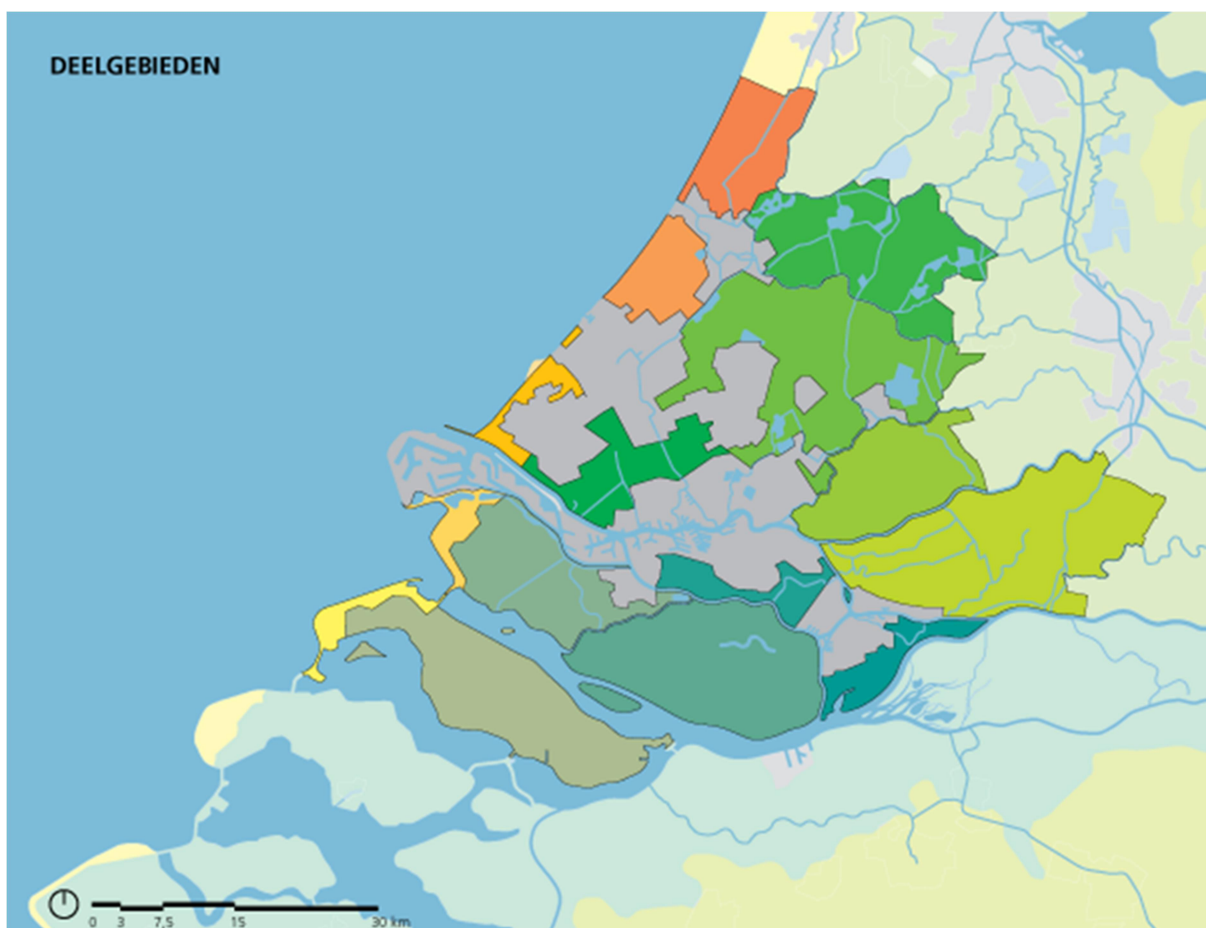
As Mainport Rotterdam (indicatief)	Betuwelijn
Havenindustriële complex	Goederenvervoer op (inter)nationaal HGV-net
Glas-inbouwgebied	(inter)nationaal wegennet
Luchthaventerrein	Ontbrekende schakel (inter)nationaal wegennet
Stedelijk centrumgebied	(Boven)regionaal wegennet
Overige bebouwing	Ontbrekende schakel (boven)regionaal wegennet
Logistiek overslagpunt	(inter)nationaal vaarwegennet
Science Park	(Boven)regionaal vaarwegennet
Kenniscentrum	Water
Mainport Rotterdam	Verkeersscheidingstelsel zeevaart
Greenport Westland Oostland	
Greenport Boskoop	
Greenport Bollenstreek	
Greenport Aalsmeer	
Stedelijke ontwikkelingsruimte van bovenreg. belang	
Luchthaven	

Landschappelijke eenheden

De groene ruimte bestaat uit de overwegend onbebouwde ruimte buiten de steden, dorpen, linten en kassen en uit de stedelijke groen- en waterstructuur. Deze groene ruimte, en daarbinnen vooral de natuur en het cultureel erfgoed, heeft een intrinsieke waarde. *De groene ruimte draagt in hoge mate bij aan de biodiversiteit in de provincie en kent kwaliteiten die onderscheidend en uniek zijn vanwege de typisch Zuid-Hollandse combinatie van **deltalandschappen**: het **kustlandschap**, het **veenlandschap** en het **rivierdeltalandschap**.* Deze landschappen zijn ontstaan op het grensvlak van zout en zoet, van land, zee en rivieren. Ze vormen de grondslag voor de identiteit van de bebouwde en de groene ruimte in de provincie en vertellen de geschiedenis van Zuid-Holland.

Belangrijk is het versterken van de economische kracht van de groene ruimte. De provincie wil ruimte bieden voor agrarisch ondernemerschap en andere economische activiteiten die passen bij de gebiedskwaliteiten. Ruimtelijke ontwikkelingen die maatschappelijk en economisch gewenst zijn, moeten bijdragen aan de balans tussen de instandhouding, benutting en versterking van de bestaande gebiedskwaliteiten.

Te midden van de grote steden heeft het **Groene Hart** grote aantrekkingskracht vanwege de ruimtelijke kwaliteiten, de aansluiting op internationale vervoersknooppunten (Schiphol en Rotterdam) en de vele producten en diensten voor de stedelingen.

Legenda

Kustlandschappen

- Duin- en Bollenstreek
- Duin, Horst en Weide
- Delflandse Kust
- Kop van Voorne
- Kop van Goeree

Water

- Kustlandschappen buiten Zuid-Holland
- Veenlandschappen buiten Zuid-Holland
- Rivierdelta'schappen buiten Zuid-Holland
- Zandlandschappen buiten Zuid-Holland

Veenlandschappen

- Midden Delfland
- Hollandse Plassengebied
- Wijk en Wouden / Gouwe Wiericke / Bentvoud /
Rottemeren (gebieden tussen Rijn en IJssel)
- Krimpenerwaard
- Alblasserwaard / Vijfheerenlanden

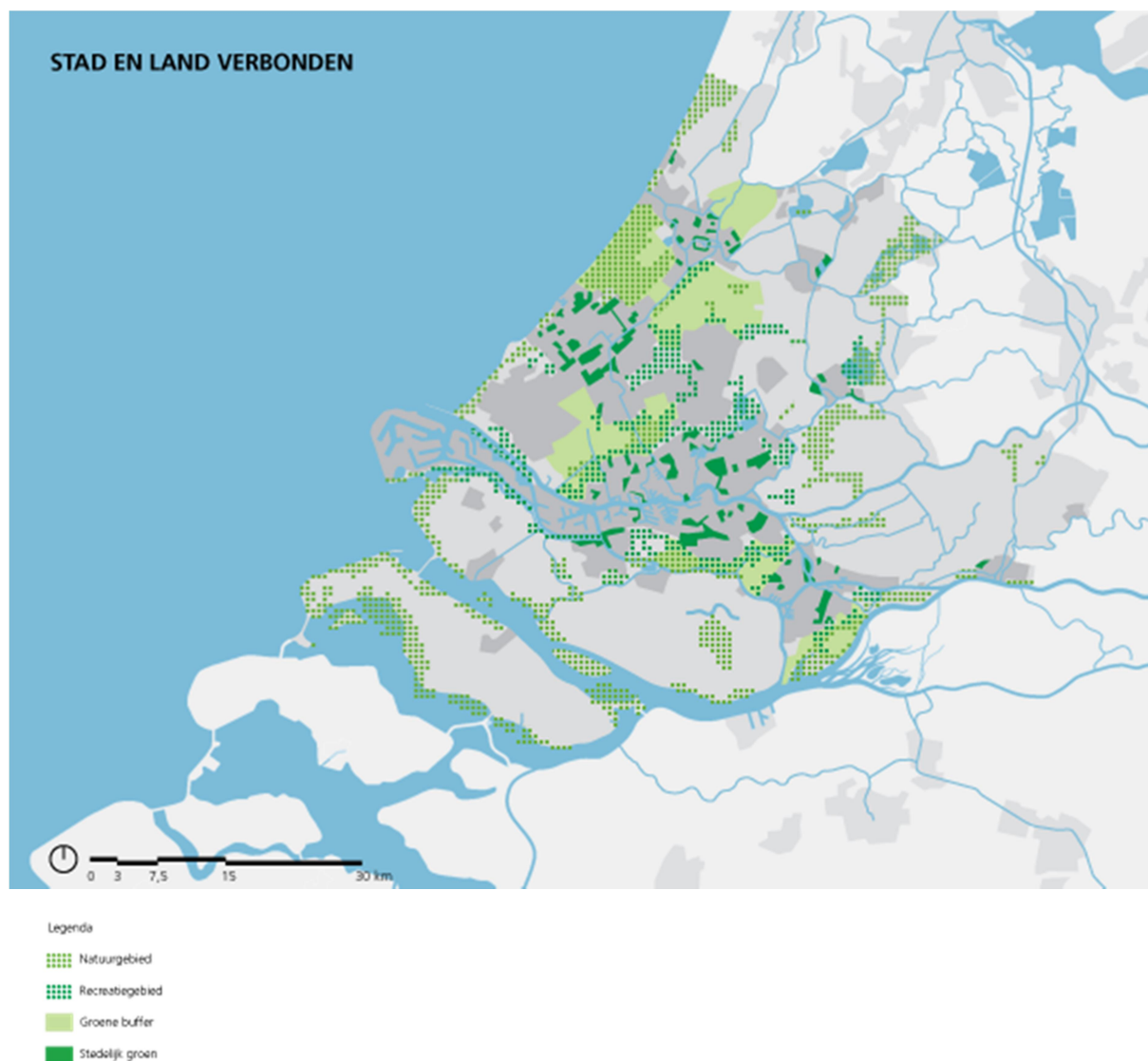
Rivierdelta'schappen

- Hollandse Biesbosch
- IJsselmonde
- Hoeksche Waard
- Voorne-Putten
- Goeree-Overflakkee

Groene ruimte

De groene ruimte in Zuid-Holland is veelzijdig. De grote agrarische cultuurlandschappen behoren ertoe, net als de wateren in de flanken van de provincie en de natuurgebieden. Ook de kleinere landschappen en groengebieden in de nabijheid van de steden dragen bij aan de veelzijdigheid van de groene ruimte, evenals de groen- en waterstructuren in de stad zelf die als 'haarvaten' van de onbebouwde ruimte het stedelijk gebied dooraderen. De economie van het landelijk gebied is bijna net zo divers als die van het stedelijk gebied. Zowel gezien vanuit de economische vitaliteit als vanuit de ruimtelijke kwaliteit is een benadering uitsluitend gericht op functiescheiding in het landelijk gebied niet langer effectief.

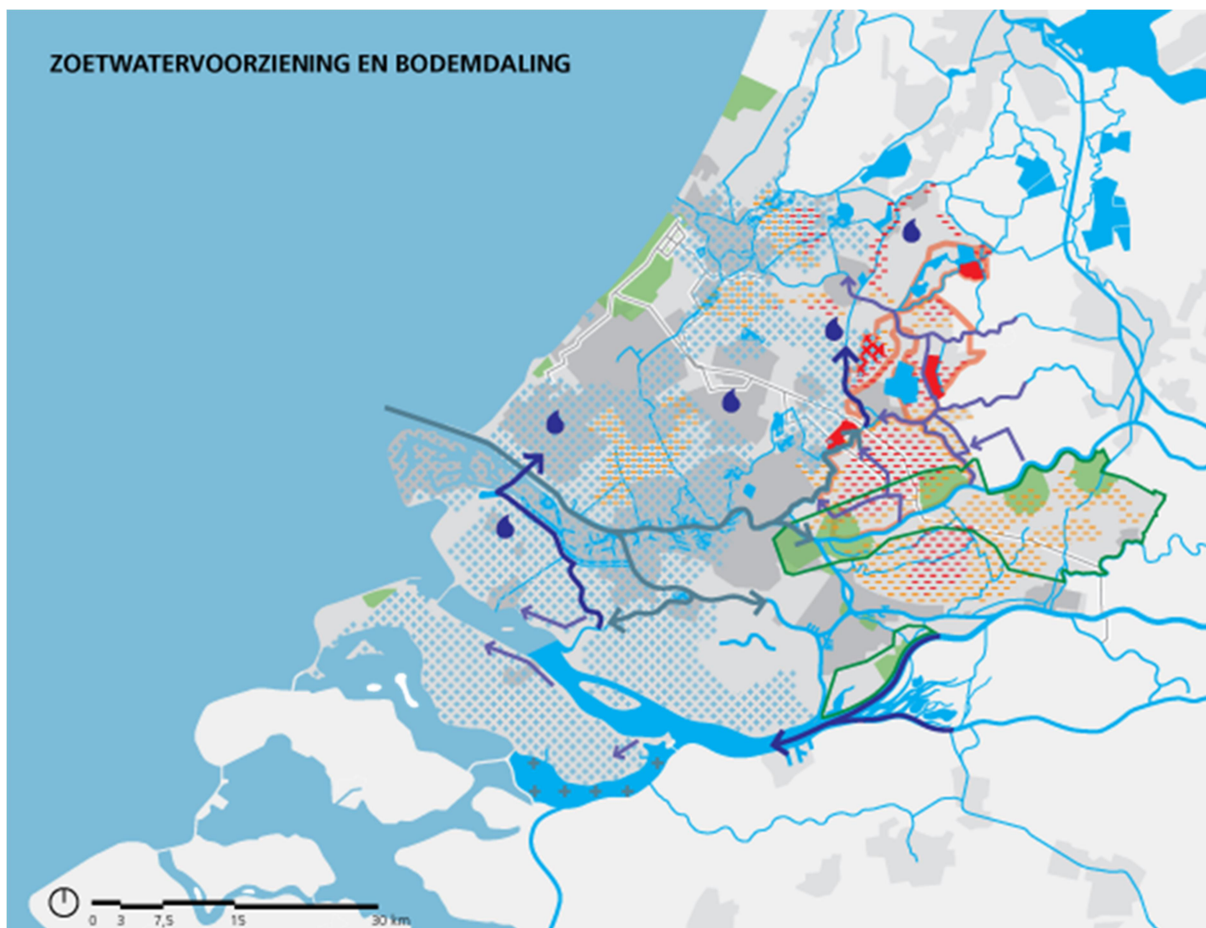
De provincie zet in op een betere, gebiedsgerichte verweving van de verschillende 'klassieke' functies in de groene ruimte (landbouw, natuur, recreatie, water, cultuurhistorie) en een betere relatie tussen stad en land. Een gezamenlijke opgave is om de groene kwaliteiten zowel binnen als buiten de stad te versterken en de samenhang tussen stedelijke parken, recreatiegebieden, natuurgebieden en agrarisch landschap te vergroten. De provincie zet daarom in op de **groenblauwe structuur**. Dat is een samenhangend stelsel van verschillende groene ruimtes en routes die stad en land met elkaar verbinden: de grote parken en groenblauwe dooradering in de stad, recreatieve stad-land verbindingen en poorten, recreatiegebieden om de stad, de groene buffers en belangrijke recreatieve routes in het landelijk gebied.

Bodem- en watersysteem

Klimaatverandering, toenemende verzilting, inklinking en het veranderend ruimtegebruik (ook in de ondergrond) vergen aanpassingen van en keuzes in het bodem- en watersysteem, die in veel gevallen invloed hebben op de ruimtelijke ordening. Deze keuzes hebben het achterliggende doel dat Zuid-Holland beschermd blijft en dat het mogelijk blijft om water in zijn vele hoedanigheden beter te benutten. De kwaliteit en functionaliteit van water dienen optimaal te zijn en vragen permanent om verbetering en bescherming.

Bij aanpassingen aan het watersysteem gelden twee uitgangspunten: ze zijn klimaatbestendig en de natuurlijke processen krijgen, waar dat kan, meer ruimte of worden beter benut. Delen van Zuid-Holland hebben te maken met een specifiek probleem: de **daling van de veenbodem**. Het proces van bodemdaling kan niet volledig worden gestopt (zonder ingrijpende vernatting). Op lange termijn gaat het veenlandschap onvermijdelijk veranderen. Dat kan consequenties hebben voor het ruimtegebruik. Bodemdaling veroorzaakt verder een aanzienlijke uitstoot van broeikasgassen. Oxidatie van veenweidegebieden vormt de grootste bron van emissie uit landgebruik

Legenda

- Zoetwater
- Zoutwater / brak water

Zoetwatervoorziening

- Strategische zoetwateraanvoer
- Uitbreiden / aanpassen zoetwateraanvoer
- Drinkwatertransportleiding
- Stimuleren ondergrondse waterberging
- Beschermingsgebieden voor grondwater
- Strategische drinkwaterreserves

Bodemdaling en verzilting

- Knikpuntgebied bodemdaling
- Sterk bodemdalingsgevoelig veengebied
- Bodemdalingsgevoelig veengebied
- Zout grondwater
- Op termijn zout
- Externe verzilting oppervlaktewater
- Prioritaire aanpak bodemdaling

Energie

De provincie streeft naar een substantiële verhoging van het aandeel duurzame energie in 2020 in Zuid-Holland. Hierbij wordt rekening gehouden met de kenmerken van Zuid-Holland, namelijk relatief veel industrie, weinig onbebouwde ruimte en veel windvermogen. De provincie spant zich daarnaast in om Europese en nationale energiedoelen in de breedte te bereiken, namelijk het realiseren van de reductie van energiegebruik en uitstoot van broeikasgassen (met name CO₂).

De provincie werkt op een integrale manier aan het bevorderen van de **energietransitie**. In de breedte gaat het om het toewerken naar besparing, opwekking en CO₂-reductie op vele terreinen, waarbij de mainport, de greenports, het stedelijk gebied en mobiliteit alle van belang zijn. In het licht van de reductie van broeikasgassen is ook het tegengaan van bodemdaling een relevant onderwerp (het gaat hierbij om CO₂ en methaan).

Legenda

— Hoogspanningsleiding >220kV

- - - Randstad 380 kV hoogspanningsleiding

⚡ Grootchalige locaties windenergie

■ Mogelijkheden voor middelgrote windturbines

⚡ Potentiële locatie winning getijdenenergie

■ Gebied aangesloten op lokaal warmtenetwerk

— Warmtenetwerk (bestaand en in aanleg)

— Potentieel bovenregionaal warmtenetwerk

⚡ Restwarmtebron / Warmtekrachtcentrale

⚡ Aardwarmteproject

■ Ambitiëgebied bodemenergie

— CO₂-leiding

■ Gebied aangesloten op CO₂-leiding

BELEIDSKEUZES

OVERZICHT SAMENHANGENDE BELEIDSKEUZES

Onderstaande beleidskeuzes zijn opgenomen in de database en digitaal toegankelijk via de raadpleegomgeving (<http://omgevingsbeleidpzh.mendixcloud.com>). Met uitzondering van de **rood gemarkeerde beleidskeuzes**: deze zijn nog in ontwikkeling en worden na vaststelling door PS aan de database toegevoegd.

Toelichting opgave:	Samenhangende beleidskeuzes
<i>Beschermen, versterken en beleefbaar maken van de kwaliteit van het landschap, cultuurhistorische waarden en natuurlijke karakteristieken van de leefomgeving</i>	
Deze opgave betreft de zorg voor een goede ruimtelijke kwaliteit: een evenwicht en samenspel van toekomstwaarde, gebruikswaarde en belevingswaarde. Hiertoe behoort ook het beschermen van de Zuid-Hollandse cultuur- en natuurlandschappen en het cultureel erfgoed.	▪ Behouden en versterken werelderfgoed ▪ Completering Natuurnetwerk Nederland inclusief ecologische verbindingen ▪ Groene buffers ▪ Behoud en versterking ruimtelijke kwaliteit ▪ Behouden en versterken landschappen ▪ Vergroting draagvlak archeologie ▪ Behouden en verbeteren kroonjuwelen cultureel erfgoed ▪ Bescherming en bewaren archeologische waarden ▪ Garanderen in voldoende mate van windvang en zicht op historische windmolens ▪ Restaureren, onderhouden en laten draaien van historische windmolens ▪ Instandhouden en verbeteren landgoed-, en kasteelbiotopen ▪ Erfgoedlijnen ontwikkelen en beleefbaar maken ▪ Restaureren en herbestemmen van monumenten ▪ Duurzame groei van het toerisme in Zuid-Holland ▪ Agrarische bebouwing en bedrijfsvoering ▪ Recreatiewoningen ▪ Grootschalige recreatieve ontwikkelingen buiten bestaand stads- en dorpsgebied ▪ Stedelijke ontwikkelingen buiten bestaand stads- en dorpsgebied
<i>Bevorderen van de beschikbaarheid van voldoende passende woningen in een aantrekkelijke leefomgeving, aansluitend op de behoeften van verschillende doelgroepen</i>	
Deze opgave is erop gericht dat de woonbehoeften van verschillende doelgroepen kunnen worden gerealiseerd, zowel wat betreft de beschikbaarheid van passende woningen als de aantrekkelijkheid van de woon- en leefomgeving.	▪ Flexwonen ▪ Verstedelijking en wonen (in ontwikkeling) ▪ Arbeidsmigranten ▪ Toezicht op de Huisvestingswet 2014

Behouden en versterken van natuurwaarden en het ontwikkelen van voldoende, aantrekkelijk en beleefbaar groen en water, waar mensen met plezier recreëren

Een gezonde natuur, aantrekkelijke groenblauwe structuren en beleefbaar water en groen dragen bij aan een goede kwaliteit van de leefomgeving. Onderdeel van deze opgave is de zorg voor een vitaal en samenhangend stelsel van natuurgebieden.

- **Behoud en versterking biodiversiteit (in ontwikkeling)**
- **Versterking groenblauwe structuur**
- **Groen vrijwilligerswerk**
- **Completering Natuurnetwerk Nederland inclusief ecologische verbindingen**
- **Programma Stikstof (in ontwikkeling)**
- **Binnenstedelijk groen (in ontwikkeling)**
- **Recreatie en groenbeleving (in ontwikkeling)**
- **Beheer recreatievoorzieningen: gebieden en netwerken**
- **Faunabeleid**
- **Groene buffers**
- **Waterkwaliteit oppervlaktewater**
- **Veilige en goede zwemwaterlocaties**
- **Verduurzaming landbouw- en voedselketen**
- **Gezonde leefomgeving (in ontwikkeling)**

Versterken van een vitale, innovatieve en toekomstbestendige regionale economie

Deze opgave gaat over het versterken van Zuid-Holland als economische topregio. Onderdeel hiervan zijn het versterken van de kennisinfrastructuur en innovatiekracht, het stimuleren van groei en vernieuwing van het bedrijfsleven en het vormgeven van een transitie naar een duurzame en digitale economie.

- **Toekomstbestendige en duurzame Greenports**
- **Verduurzaming landbouw- en voedselketen**
- **Concentratie detailhandel**
- **Toekomstbestendige bedrijventerreinen die de vitaliteit van het bedrijfsleven versterken**
- **Juiste kantoor op de juiste plek (in ontwikkeling)**
- **Circulair Zuid-Holland**
- **Duurzame groei van het toerisme in Zuid-Holland**
- **De provincie Zuid Holland draagt bij aan het behoud van de wereldpositie die de Rotterdamse haven bezit.**
- **Een uitstekend ecosysteem voor innovatie en ondernemerschap bevorderen**
- **Reductie energieverbruik en CO2 emissie van de industrie**
- **Efficiënte en duurzame afhandeling van goederenvervoer**
- **Luchthaven Rotterdam The Hague Airport**

Bevorderen van een leefomgeving die de gevolgen van klimaatverandering en weersextremen kan opvangen

Een goede kwaliteit van de leefomgeving betekent ook dat deze veranderingen in het klimaat en weersextremen kan opvangen. De provinciale opgave betreft het anticiperen op een stijgende zeespiegel en op een toename van droogte, hitte en wateroverlast. De bodemdaling in de provincie versterkt de effecten van klimaatverandering en is daarom verbonden met deze opgave.

- **Duurzame waterveiligheid**
- **Versterking groenblauwe structuur**
- **Binnenstedelijk groen (in ontwikkeling)**
- **Verstandig omgaan met (de gevolgen van) bodemdaling in de slappe veen- en/of kleigebieden (in ontwikkeling)**

<i>Zorgen voor een duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond</i>	
Deze opgave betreft de zorg voor een goede kwaliteit van bodem en ondergrond, passend bij de gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Hierbij gaat het om het optimaliseren van de balans tussen het gebruik en de bescherming van de ondergrond.	▪ Optimaal benutten en beschermen van bodem en ondergrond ▪ Nazorg stortplaatsen ▪ <i>Verstandig omgaan met (de gevolgen van) bodemdaling in de slappe veen- en/of kleigebieden (in ontwikkeling)</i> ▪ Bodemverontreiniging ▪ Grondwaterkwaliteit en -kwantiteit ▪ Zoetwatervoorziening
<i>Bevorderen van een betrouwbare, duurzame en efficiënte energievoorziening met een minimale uitstoot van broeikasgassen</i>	
De provincie heeft belang bij een betrouwbare energievoorziening in Zuid-Holland, nu en in de toekomst. De provincie bevordert dit door het stimuleren van een efficiënt energiegebruik vanuit duurzame energiebronnen, met een minimale uitstoot van CO ₂ . Onderdeel van deze opgave is de beschikbaarheid van voldoende ruimte voor duurzame energiebronnen.	▪ Energietransitie ▪ Reductie energieverbruik en CO₂ emissie van de industrie ▪ Bovenregionaal warmtenetwerk ▪ Windenergie op land ▪ Energieinfrastructuur: transport, opslag en balancerings ▪ Zonne-energie ▪ Energietransitie in de gebouwde omgeving ▪ Energietransitie in mobiliteit ▪ Circulair Zuid-Holland
<i>Zorgen voor een gezonde en veilige leefomgeving en het beperken van hinder</i>	
De provincie bevordert een gezonde leefomgeving voor mens en natuur, als onderdeel van een optimale leefomgevingskwaliteit. Deze opgave betreft onder meer de zorg voor een goede milieukwaliteit en het beperken van schade en overlast, die de provincie oppakt vanuit haar wettelijke taken.	▪ Externe Veiligheid (omgevingsveiligheid) ▪ Luchtkwaliteit ▪ Geluidhinder ▪ <i>Gezonde leefomgeving (in ontwikkeling)</i> ▪ Geurhinder ▪ Faunabeleid ▪ Ontwikkelingen en hinder Luchthaven Schiphol ▪ Recreatieve, commerciële en bedrijfsgebonden luchtvaart ▪ Nazorg stortplaatsen ▪ Bodemverontreiniging
<i>Duurzaam voorzien in de behoefte aan zoetwater en waarborgen van de beschikbaarheid van voldoende drinkwater</i>	
Deze opgave betreft de zorg voor voldoende zoetwater en een efficiënt gebruik hiervan voor verschillende gebruiksfuncties. Onderdeel hiervan is het anticiperen op veranderingen in de kwaliteit en beschikbaarheid van zoetwater. Daarnaast betreft de opgave de bescherming van bronnen voor drinkwaterproductie.	▪ Grondwaterkwaliteit en -kwantiteit ▪ Waterkwaliteit oppervlaktewater ▪ Zoetwatervoorziening ▪ Drinkwatervoorziening

Bevorderen van een goede en veilige bereikbaarheid, met een mobiliteitsnetwerk dat keuzevrijheid biedt en aansluit op de behoeften van reizigers en vervoerders

Deze opgave gaat over de zorg voor een optimale bereikbaarheid voor reizigers en vervoerders, door goed met elkaar verbonden en betrouwbare (inter)regionale netwerken. De behoeften van de mobiliteitsgebruiker staan hierbij centraal, met keuzevrijheid voor verschillende mogelijkheden van vervoer. Het bevorderen van een goede verbinding met de (inter)nationale netwerken is onderdeel van deze opgave.

- **Efficiënte en duurzame afhandeling van goederenvervoer**
- **Adequaat aanbod openbaar vervoer**
- **Energietransitie in mobiliteit**
- **Compleet mobiliteitsnetwerk**
- **Verbeterd en optimaal benut netwerk infrastructuur**
- **Provinciale infrastructuur op orde**
- **Luchthaven Rotterdam The Hague Airport**
- **Ontwikkelingen en hinder Luchthaven Schiphol**
- **Recreatieve, commerciële en bedrijfsgebonden luchtvaart**
- **Knooppunten en stedelijke centra**
- **Concentratie (boven)regionale (centrum)voorzieningen**

Zorgen voor een zorgvuldig ruimtegebruik en een compact, samenhangend en kwalitatief hoogwaardig bebouwd gebied

Deze opgave betreft de zorg voor een goede ruimtelijke ontwikkeling, binnen en buiten bestaand stads- en dorpsgebied. Onderdeel van deze opgave is het bevorderen van een optimaal gebruik van de binnenstedelijke ruimte.

- **Agrarische bebouwing en bedrijfsvoering**
- **Recreatiewoningen**
- **Grootschalige recreatieve ontwikkelingen buiten bestaand stads- en dorpsgebied**
- **Stedelijke ontwikkelingen buiten bestaand stads- en dorpsgebied.**
- **Knooppunten en stedelijke centra**
- **Concentratie (boven)regionale (centrum)voorzieningen**
- **Stedelijke ontwikkelingen binnen bestaand stads- en dorpsgebied**
- **Behoud en versterking ruimtelijke kwaliteit**
- **Verstedelijking en wonen (in ontwikkeling)**
- **Compleet mobiliteitsnetwerk**
- **Verbeterd en optimaal benut netwerk infrastructuur**
- **Concentratie detailhandel**
- **Toekomstbestendige bedrijventerreinen die de vitaliteit van het bedrijfsleven versterken**
- **Juiste kantoor op de juiste plek (in ontwikkeling)**
- **Optimaal benutten en beschermen van bodem en ondergrond**

Ondersteunen van cultuurparticipatie en bibliotheken

Deze opgave betreft het ondersteunen van gemeenten bij hun taak voor cultuurparticipatie en het ondersteunen van de bibliotheken in Zuid-Holland.

- **Ondersteunen van bibliotheken en het bibliothekennetwerk in Zuid-Holland (Wsob)**
- **Ondersteunen van Cultuurparticipatie**